

ПРОЕКТ EXPERT – СИСТЕМА ПІДТРИМКИ ПРОЦЕСУ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ

А.В. Яренко, к.е.н., доцент, А.В. Аніщенко
Київський національний університет технологій та дизайну

Система підтримки прийняття рішень (СППР), англійською мовою – Decision Support System, це – клас автоматизованих інформаційних систем, які допомагають зібрати потрібну для ухвалення рішення інформацію і вибрати найкращий варіант вирішення для досягнення певної мети. Унікальні та нестандартні проблеми прийняття рішень в організаційному управлінні мають загальні риси: неповторність ситуації вибору; складний для оцінки характер альтернатив, що розглядаються; недостатню визначеність наслідків дій (невизначеність післядій); наявність сукупності різнорідних чинників, які необхідно брати до уваги під час прийняття рішень; наявність особи або групи осіб, відповідальних за прийняття рішень.

Для сучасних комп'ютерних СППР характерна наявність ряду характеристик. СППР надає керівникові допомогу в процесі прийняття рішень і забезпечує підтримку в усьому діапазоні контекстів структурованих, на пів структурованих і неструктурованих задач. СППР підтримує і посилює (але не замінює і не відмінює) міркування та оцінки керівника. Задача прийняття остаточного рішення залишається за людиною. СППР підвищує ефективність прийняття рішень (а не лише продуктивність). На відміну від адміністративних систем, у яких увага загострюється на максимальній продуктивності аналітичного процесу, в СППР значно більше значення має ефективність процесу прийняття рішень. СППР здійснює інтеграцію моделей і аналітичних методів із стандартним доступом до даних і вибіркою даних. Для подання допомоги під час прийняття рішення активізуються одна чи кілька моделей (математичних, статистичних, імітаційних, кількісних, якісних і комбінованих). СППР зорієнтована на гнучкість та адаптивність для пристосування до змін середовища або підходів до розв'язання задач, які приймає користувач.

Організацією UNIDO було розроблено низку фінансово-аналітичних програм для оцінювання бізнес-проектів і контролю фінансового стану бізнесу. COMFAR (Computer model for feasibility analysis and reporting) Expert – програмний продукт, призначений для проведення фінансового та економічного оцінювання інвестиційних проектів. Програма надає користувачеві можливість моделювати короткострокову і довгострокову фінансову ситуацію для промислових і непромислових інвестиційних проектів різного типу. BEST (Business Environment Strategic Toolkit) – комп'ютерна програма для підтримання прийняття стратегічних рішень менеджера в умовах ринкової економіки виходячи з концепції одержання максимального прибутку. Програма побудована на використанні оригінальних економічних індикаторів для виміру ефективності виробництва і перетворює стратегічні цілі фірми у набір послідовних заходів і кроків для забезпечення ефективності бізнесу. FIT (Financial Improvement Toolkit) – програма, що надає допомогу у прийнятті рішень на базі сучасних концепцій бізнесу. Оцінювання об'єкта господарювання здійснюється з використанням 23 індикаторів діяльності (інвестицій, маркетингу, доданої вартості, прибутку на одного працівника та ін.), які розраховуються на базі даних про прибутки, збитки та балансу аналізованого об'єкта. Компанія Expert Systems є розробником програм для фінансового планування та аналізу: Project Expert, Marketing Expert, Forecast Expert, Audit Expert. Перші три із зазначених систем можна віднести до класу СППР. Розглянемо їх функціональність докладніше.

Система Marketing Expert забезпечує підтримку прийняття рішень на всіх етапах розробки стратегічного і тактичного планів маркетингу і контролю за їх реалізацією. Система призначена для розв'язування двох основних задач: проведення аудиту маркетингу, тобто, оцінювання реального становища компанії на ринку, порівняння з конкурентами, виявлення сильних і слабких сторін збутової структури, цінової політики; планування маркетингової діяльності, тобто, вироблення оптимальної стратегії і тактики компанії на

ринку з використанням відомих аналітичних методик (GAP-аналіз, сегментний аналіз, SWOT-аналіз, Portfolio-аналіз тощо). Сформований системою Marketing Expert стратегічний план маркетингу може бути експортований у систему Project Expert і використаний у модулі «План збуту». Система Forecast Expert призначена для прогнозування у сфері виробництва, маркетингу і фінансів. Система дає змогу з високим ступенем надійності передбачати попит на послуги або продукцію компанії, майбутні обсяги їх реалізації або прибутків компанії, залишки коштів на рахунках, а також курси валют, акцій або фьючерсів тощо. Forecast Expert спроможна запропонувати напрямки до одержання максимального прибутку та знижує ризики прийняття рішень у фінансовому плануванні та управлінні.

Основне призначення системи Project Expert – підтримка процесу ухвалення стратегічних рішень на рівні підприємства, для чого в системі використовується корпоративна імітаційна модель, що відображає агреговані показники поточної діяльності підприємства і дозволяє спрогнозувати матеріальні та грошові потоки впродовж заданого періоду часу. Програма дозволяє розробляти інвестиційні проекти і фінансові плани діяльності підприємства та аналізувати ефективність інвестицій. Project Expert дає можливість моделювати діяльність підприємств будь-якої галузевої належності та різних масштабів – від невеликих приватних підприємств до холдингових структур. Моделювання бізнесу в Project Expert включає наступні кроки. На першому етапі описується діяльність нового або діючого підприємства. Крім того, моделюється економічне оточення фірми і описуються джерела фінансування підприємства. Таким чином, формується фінансова модель проекту. На наступному етапі виконується розрахунок моделі та формуються фінансові звіти за прогнозований період. На базі побудованої таким чином фінансової моделі підприємства, Project Expert дозволяє вирішувати ряд задач, таких, наприклад, як: аналіз беззбитковості випуску кожного з видів продукції; оцінка і прогнозування прибутковості підрозділів; оцінка ефективності нового напряму діяльності; аналіз витрат, в т. ч. визначення граничного рівня витрат даного виду; вибір оптимальної ціни на продукцію на внутрішньому ринку, виходячи з цін, що склалися, на світовому ринку; розрахунок плану збуту продукції; визначення потреби в грошових коштах на прогнозований період; вибір джерел і умов залучення фінансових ресурсів (кредит, лізинг, випуск акцій, державне фінансування); прогноз фінансових результатів підприємства у разі різних сценаріїв розвитку бізнесу і вибір ефективної ринкової стратегії; аналіз альтернативних управлінських рішень (наприклад, вибір умов закупівель, умов збуту, устаткування, технології); оцінка вартості бізнесу; розробка і аналіз інвестиційних проектів, зокрема підготовка бізнес-планів за міжнародними стандартами, аналіз ефективності інвестицій для кожного інвестора, управління групою інвестиційних проектів, управління реалізацією проектів, підготовка документації по інвестиційних проектах, оцінка ризиків при реалізації проекту.

Список використаної літератури:

1. Грицунов О. В. Інформаційні системи та технології: навч. посіб. для студентів за напрямом підготовки «Транспортні технології» / О. В. Грицунов. – Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 222 с.
2. Ушакова І.О. Інформаційні системи та технології на підприємстві: конспект лекцій / І.О. Ушакова, Г.О. Плеханова. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. – 128 с.
3. Економічна кібернетика: підручник / [О.Ю. Чубукова, В.Я. Рубан, Л.І. Антошкіна та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О.Ю. Чубукової. – Донецьк: Юго-Восток, 2014. – 454 с.